

TARPINSTITUCINĖS PARTNERYSTĖS IR PILIETINIO SEKTORIAUS VAIDMUO, SPRENDŽIANT VIETOS PROBLEMAS

Dr. Jurga Bučaitė-Vilkė

Mykolo Romerio universitetas, Socialinės politikos fakultetas, Socialinės politikos katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas (8 5) 271 4715
Elektroninis paštas jurga_bucaite@mruni.eu

Dovilė Motiejūnaitė

Mykolo Romerio universiteto, Socialinės politikos fakultetas, Socialinės politikos katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas (8 5) 271 4715
Elektroninis paštas dovile.motiejunaite@mruni.eu

*Pateikta 2011 m. vasario 7 d.
Parengta spausdinti 2011 m. kovo 18 d.*

Anotacija

Šiame straipsnyje analizuojamas tarpinstitucinės partnerystės tinklas tarp vietos ir nacionalinio lygmens valdžios institucijų, verslo įmonių ir pilietinio sektoriaus bei šių bendradarbiavimo tinklų vaidmuo, siekiant kurti socialinės pagalbos mechanizmą socialiai remtinoms grupėms. Pagrindinė problema – nevyriausybinių organizacijų, verslo įmonių ir valdžios institucijų bendradarbiavimo pobūdis priklauso nuo pilietinio sektoriaus organizacijų veiklos sričių, tikslų bei valdymo kompetencijų. Šiame straipsnyje remiamasi teorinėmis socialinio tinklo ir išteklių priklausomybės įžvalgomis, teigiančiomis, kad tarpinstitucinės partnerystės, paremtos abipuse tinklo narių priklausomybe bei galimais įvairių socialinių, ekonominių ir politinių išteklių mainais. Keliami klausimai apie bendradarbiavimo partnerių paieškas ir pateikiamos jų charakteristikos, tirama, kaip užmezgami ir palaikomi bendradarbiavimo ryšiai, kokie bendradarbiavimo būdai laikomi efektyviausiais, nurodomos svarbiausios bendradarbiavimo sritys, kliūtys ir partnerių požiūrių skirtumai. Remiantis empirinio tyrimo rezultatais, pateikiamos pagrindinės išvados, rodančios, kad nevyriausybines organizacijas, verslo įmones ir valdžios institucijas efektyviai bendradarbiaudamos drauge sudaro galimybes socialiai pažeidžiamiesiems asmenims greičiau gauti įvairaus pobūdžio pagalbą, tačiau verslo įmonių ir valdžios institucijų požiūris į nevyriausybines organizacijas nėra pastovus, o bendradarbiavimo santykiai nesistemiški.

Reikšminiai žodžiai: pilietinio sektoriaus organizacijos, tarpinstitucinė partnerystė, socialinis tinklas, pilietiškumas ir dalyvavimas.

Įvadas

Dabartiniame valdžios fragmentacijos kontekste nuolat diskutuojama piliečių atsakomybės bei valdžios dalyvavimo, sprendžiant vietos problemas, klausimu. Valdžios institucijos pripažįsta, kad pilietinio sektoriaus organizacijos sugeba teikti pakankamai kokybiškas socialines bei kitas paslaugas ir taip efektyviau reaguoti į kilusias vietinės reikšmės problemas. Pilietinio sektoriaus atstovai tikisi finansinės bei politinės paramos iš valdžios sektoriaus, siekdami palaikyti savo organizacinį gyvybingumą bei pritraukti daugiau savanorių. Šie sektoriai papildo vienas kitą, suteikdami kokybiškesnę paramą socialiai pažeidžiamoms grupėms. Nors pilietinis sektorius yra daug menkesnis už valstybinį, tačiau

tokios organizacijos yra kūrybingos ir kurdamos partnerystės bei bendradarbiavimo tinklus padeda spręsti kritiškas problemas.

Akademinėje literatūroje tarpinstitucinių partnerystės, bendradarbiavimo tinklų ir kitų organizacinės sąveikos formų tarp valdžios, verslo ir pilietinio sektoriaus klausimas yra be galo intriguojantis. Daugiausiai dėmesio skiriama skirtumų tarp verslo, valdžios ir pilietinio sektoriaus analizei, pabrėžiant tarpsektorines partnerystes ir galimus bendradarbiavimo būdus, analizuojant socialinius tinklus (Dorado, Giles, Welch, 2009; Provan, Vaezie, Staten, 2005; Gilchrist, 2006 ir daugelis kitų). Pavyzdžiui, Lietuvoje tarpinstitucinių partnerystės formavimasis ir jų palaikymo mechanizmai mažai nagrinėti, tačiau būtų galima paminėti tokius autorius kaip D. Gineitienė ir V. Domarkas (2000), L. Dromantienė (2003), Bučaitė ir Matonytė (2006), E. Butkevičienė, E. Vaidelytė ir R. Šnapštienė (2010) bei daugelis kitų, kurie šią temą analizavo.

Šiame straipsnyje remiamasi teorinėmis socialinio tinklo ir išteklių priklausomybės (angl. – *resource dependency theory*) įžvalgomis, kuriose teigiama, kad tarpinstitucinės partnerystės remiasi abipuse tinklo narių priklausomybe bei galimais įvairių socialinių, ekonominių bei politinių išteklių mainais. Pagrindinė probleminė straipsnio prielaida teigia, kad šiuolaikinės visuomenės fragmentiškumas, kompleksiškas ir dinamiškas charakteris tapo visuomenės funkcinės diferenciacijos bei atskirų autonomiškų sistemų atsiradimo priežastis. Tai lėmė sudėtingėjančių ir kompleksiškų ryšių tarp individų ir institucijų atsiradimą, reiškiantį ribų tarp institucijų, sektorių ir socialinių lygmenų mažėjimą (Torfing, 2005, p. 306).

Šio straipsnio tikslas yra išanalizuoti nevyriausybinių sektoriaus plėtros galimybes, kuriant bendradarbiavimo tinklą tarp verslo, valdžios ir pilietinių sektorių. Vienas iš keliamų probleminių klausimų – nevyriausybinių organizacijų santykis su verslo įmonėmis ir valdžios institucijomis bei nepakankamas šių institucijų bendradarbiavimas. Kitas klausimas, susijęs su prielaida, kad efektyvus nevyriausybinių organizacijų bendradarbiavimas su įvairiomis vietos ir nacionalinio lygmens institucijomis bei verslo įmonėmis tiesiogiai priklauso nuo jų teikiamos finansinės paramos. Tyrimo objektas yra savivaldos, verslo ir nevyriausybinių organizacijų socialinės pagalbos teikimo ir bendradarbiavimo tinklas.

Teorinės įžvalgos grindžiamos empirinio savivaldos, verslo ir nevyriausybinių organizacijų partnerystės tyrimo rezultatais, kurio metu buvo siekiama išanalizuoti šių sektorių bendradarbiavimo bei partnerystės ryšių užmezgimo ir palaikymo strategijas, ryšių tarp skirtingų partnerystės tinklo veikėjų turinį bei galimybes palaikyti tolesnius ryšius, siekiant spręsti pilietiškumo bei socialinės pagalbos teikimo atskiroms socialinėms grupėms problemas.

1. Tarpinstitucinės partnerystės samprata ir socialinio tinklo efektas

Pagrindinis straipsnyje keliamas diskusinis klausimas, susijęs su valstybės, nacionalinės ir vietos valdžios turima mažesne nei anksčiau galia. Todėl pilietinės iniciatyvos, susijusios su socialine politika, tampa daug reikšmingesnės. Valdžios institucijos patiria legitimacijos krizę, todėl į valstybės valdymo bei socialinių problemų sprendimo procesą įtraukiami ir vietiniai veikėjai, tarp jų ir pilietinio sektoriaus atstovai, diskutuojama, ar jie turi pakankamai galios bei iniciatyvų spręsti ir įgyvendinti vietinės reikšmės sprendimus. Analizuojant savivaldos, verslo ir pilietinio sektoriaus bendradarbiavimo problemas, pabrėžiamas socialinio tinklo arba *tinkliškumo* efektas, užmezgant bei palaikant bendradarbiavimo ryšius tarp įvairių institucijų, kurios prisideda prie socialinių paslaugų teikimo.

Straipsnyje tarpinstitucinė partnerystė nagrinėjama kaip procesas, kurio metu remiantis socialiniais tinklais derinami ir koordinuojami skirtingi interesai. Ir dėl to vyksta diskusijos. Veikėjai, dalyvaudami socialiniuose tinkluose, įgyja daugiau arba mažiau įvairių išteklių bei galios. Šis galios balansavimo mechanizmas keičia *tradicinę* demokratinių institucijų sampratą, į veiksmo lauką įtraukdamas ir viešajam, ir privačiam bei pilietiniam sektoriui atstovaujančius veikėjus. Tarpinstituciniams tinklams (arba partnerystėms) būdingos kelios charakteristikos, perimtos iš socialinių tinklų požiūrio. Viena vertus, yra abipusė priklausomybė tarp tinklą sudarančių organizacijų ir nenutrūkstama „žaidimo“ pobūdžio sąveika tarp tinklo narių. Kita vertus, tokie partnerystės tinklai turi reikšmingą autonomiją valstybės atžvilgiu (Walker, O'Toole, Meier, 2007, p. 739).

Verslo, vietos valdžios bei pilietinio sektoriaus partnerystės tinklo klausimas domina ir sociologus, ir viešojo administravimo ar politikos mokslų atstovus. Vienas pagrindinių analizės aspektų, kaip užmezgami ir palaikomi bendradarbiavimo ryšiai, kodėl veikėjai linkę įsitraukti į partnerystės tinklus, kokią naudą teikia buvimas juose (Dorado, Giles, Welch, 2009; Gilchrist, 2006; Lowndes, Skelcher, 1998; Provan, Vaezie ir Staten, 2005 ir daugelis kitų). Pavyzdžiui, Kersbergen ir Waarden, cituodami Ostrom (1990), pateikia mažų vietos bendruomenių tyrimų įžvalgą, kurios rodo, kad bendruomenės geba kaupti vietos išteklius, pasitelkdamas ne formalias valdžios institucijas, bet savivaldos instituci-

jas, t. y. per asociacijas, neformalius kontaktus, derybas, susitikimus, pasitikėjimą ir neformalią socialinę kontrolę (Kersbergen, Waarden, 2004, p. 146).

Pagrindinis svarbus teiginys, kad kiekvieną partnerystės tinkluose dalyvaujančių veikėjų veiksmą lemia institucinės sąrangos. Save organizuojantys tinklai yra būtent tokia institucinė struktūra, kuri veikia individo elgesį. Tipinis santykių pobūdis tinkluose yra derybos. Teigiama, kad tinklai sumažina oportunistinio riziką naudodami du mechanizmus: tinklai veikia kaip tam tikras „ateities šešėlis, priedanga“ bei garantuoja „visiems matomus“ tinklo veikėjų santykius (Kersbergen, Waarden, 2004, p. 149). Kita vertus, ryšiai tarp tinklo dalyvių atlieka komunikacijos, informacijos perdavimo, kompetencijos, pasitikėjimo bei kitų išteklių perdavimo funkciją.

Apibendrinant galima teigti, kad mažėjant nacionalinės valstybės svarbai, kuriamos ir perkuriamos lokalios institucijos kaip tam tikros kolektyvinės tapatybės išraiškos. Tarpinstitucinių partnerystės formavimasis turi kelias reikšmes. Pirmiausia tai simbolizuoja valstybės galios susilpnėjimą, kai valdžios įtaka, persikrstant išteklius, nuolat mažėja. Taip kyla būtinybė efektyviai bendradarbiauti su privačiu ir nevyriausybinio sektoriu. Kita vertus, tarpinstitucinis bendradarbiavimas, įtraukiant kuo daugiau pilietinio sektoriaus atstovų, suvokiamas kaip atsakas į padidėjusį valdymo kompleksumą bei įvairių modernios valstybės institucijų sutarimo būtinybę – subsidiarumą. Pilietinis sektorius turi ieškoti naujų bendradarbiavimo galimybių, kurios užtikrina ne tik organizacinį gyvybingumą (užtikrinant finansinę, materialinę arba politinę paramą), bet ir stiprina pilietines iniciatyvas bei suteikia įvairioms socialinėms grupėms galimybių ieškoti būdų savo problemoms spręsti.

2. Savivaldos, verslo ir nevyriausybinių organizacijų partnerystės atvejo tyrimas

Siekiant išanalizuoti mikrolygmens nevyriausybinių organizacijų, verslo ir valdžios sektorių bendradarbiavimo mechanizmą bei partnerystės ryšių užmezgimo strategijas, 2010 m. spalio mėnesį buvo atliktas savivaldos, verslo ir nevyriausybinių organizacijų partnerystės atvejo tyrimas. Tyrime dalyvavo Lietuvos aklujų ir silpnaregių sąjungos septynių filialų iš Vilniaus, Klaipėdos, Alytaus miestų, Tauragės, Varėnos/Druskininkų, Ignalinos, Kauno rajonų atstovai, tiesiogiai atsakingi už jų filialo bendradarbiavimo su verslo įmonėmis ir savivaldos institucijomis ryšius. Pagrindinės šios organizacijos ir jos filialų pasirinkimo priežastys susijusios su organizacijos geografine aprėptimi, galimybe gauti empirinių duomenų bei organizacijos veiklos pobūdžiu. Taikant pusiau struktūruoto interviu duomenų rinkimo metodą, buvo apklausiami tiriamos organizacijos atstovai, kurie yra tiesiogiai atsakingi už bendradarbiavimo ryšių užmezgimą ir palaikymą. Siekiant išlaikyti konfidencialumo principą, nepateikiamos informantų profesijos, vardai, pavardės ir amžius. Pagrindinius tyrimo klausimus sudarė keli analitiniai blokai: kontaktų užmezgimo strategijos ir tinklo veikėjai; organizaciniai pajėgumai; bendradarbiavimo kontaktų palaikymo strategijos; bendradarbiavimo sritys; bendradarbiavimo plėtros strategijos; bendradarbiavimo tinklų kūrimo kliūtys.

2.1. Partnerystės tinklo kūrimosi sąlygos

Analizuojant Lietuvos aklujų ir silpnaregių sąjungos filialų bei valdžios ir verslo sektorių bendradarbiavimo ypatumus, vienas iš labiausiai dominančių aspektų, susijęs su bendradarbiavimo tinklo partnerių paieška. Tyrime buvo siekiama atskleisti, su kokiais savivaldos institucijomis, verslo įmonėmis, nevyriausybėmis organizacijomis ir regioninio bei nacionalinio lygmens valdymo institucijomis bendradarbiauja apklaustieji Lietuvos aklujų ir silpnaregių filialai.

Tyrimo metu paaiškėjo, jog visų apklaustų rajonų ir miestų filialai gana glaudžiai bendradarbiauja su savo rajono savivaldybėmis ir seniūnijomis, o šį bendradarbiavimą dažniausiai sieja su finansine arba materialine parama. Galima teigti, kad nevyriausybinių organizacijos tampa pastoviomis savivaldos institucijų partnerėmis ir savo veiklos plėtrą be minėtų institucijų finansinės paramos sunkiai gali įsivaizduoti.

Savaime suprantama, kad mus paremia Varėnos rajono savivaldybė, bent vieną kartą per metus skiria po kelis šimtus litų smulkioms išlaidoms (Varėnos rajono filialo atstovė Monika)¹.

Tarp svarbiausių bendradarbiavimo partnerių taip pat buvo įvardyti ir socialinių paslaugų centrai bei dienos centrai, kurių steigėjos yra rajono savivaldybės. Dauguma apklaustųjų teigė, jog regioninio lygmens institucijų, įsitraukusių į bendradarbiavimo tinklą, nėra daug, tačiau Lietuvos aklujų ir silpnaregių filialai, keisdami informaciją su dienos bei paslaugų centrais, gali teikti efektyvesnes bendras ir specialiąsias paslaugas socialiai pažeidžiamiesiems asmenims, organizuoti dienos užimtumo veiklą arba teikti kitas reikalingas paslaugas.

¹ Empirinio tyrimo analizėje respondentų vardai pakeisti.

Verslo įmonės kaip bendradarbiavimo partnerius įvardijo beveik visi apklaustųjų filialų atstovai, išskyrus Kauno rajono filialą. Nurodomos įvairios toje pačioje vietovėje dirbančios verslo įmonės, kurios suteikia ir finansinę paramą, ir pagalbą įvairiais materialiniais daiktais arba paslaugomis.

Na, šiaip bendradarbiaujam su viena individualia įmone. Tai yra statybininkų įmonė ir jie, jeigu reikia, labai palankiom sąlygom daro remontus (Tauragės rajono filialo atstovė Roberta).

Nors minėtų verslo įmonių skaičius nebuvo gausus, tačiau jų teikiama parama ir palaikomi ryšiai yra akivaizdūs. Galima teigti, kad nevyriausybinės organizacijos ieškoti bendradarbiavimo partnerių tarp verslo įmonių skatina bandymas siekti teisiniais dokumentais arba sutartimis nereglementuotos materialinės paramos. Dauguma verslo įmonių, siekdamos savireklamos, yra linkusios remti vienkartinėmis arba daugkartinėmis paslaugomis ar finansine parama bet kokias nevyriausybinės organizacijas.

Nevyriausybinių organizacijų, turinčių glaudžių partnerystės ryšių ir juos su tarptautiniais partneriais palaikančių, nebuvo daug, išskyrus didžiųjų miestų, t. y. Vilniaus ir Klaipėdos, filialus.

Taip. Turime tarptautinių partnerių Lenkijoje, o šių metų rugpjūčio mėnesį mūsų filialo jaunimo grupė vyko į Pietų Italiją. Ten su kitais partneriais iš Prancūzijos, Airijos, Italijos ir kitų šalių dalyvavo projekte (Klaipėdos miesto filialo atstovė Kristina).

Tuo tarpu kiti filialai nurodė neturintys tarptautinių partnerių dėl nepakankamo savivaldybių lėšų skyrimo organizacijos veiklai vykdyti, per mažo organizacijos narių skaičiaus ir žmogiškųjų išteklių kompetencijų trūkumo.

Dauguma Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos filialų bendradarbiauja su kitomis nevyriausybėmis organizacijomis, tokiomis kaip įvairūs paramos fondai (pavyzdžiui, Maltos ordinas, Gintaro Steponavičiaus paramos fondas, Jaunimo sveikatos centras „Bendraamžiai“, Maisto bankas ir kt.), tačiau partnerių skaičius nėra didelis.

Kitas intriguojantis tyrimo aspektas, susijęs su bendradarbiavimo ir partnerystės tinklo ryšių specifika. Buvo analizuojamas Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos filialų veiklos pobūdis bei kaip jį lemia bendradarbiavimas su verslo įmonėmis ir valdžios institucijomis. Paaiškėjo, kad filialų bendradarbiavimas su valdžios institucijomis pasireiškia daugiausia nuolatine arba trumpalaikė finansinę paramą, informavimo ir konsultavimo teikimo akliems paslaugomis.

Dažniausiai gauname vienkartinės pinigines pašalpas, todėl patenkiname tik pagrindines bendruomenės reikmes (Alytaus miesto filialo atstovė Sofija).

Kalbant apie teikiamų paslaugų specifika, nurodomos kelios atskirų paslaugų grupės. Prie materialinio aprūpinimo paslaugų teikimo labiausiai prisideda verslo įmonės, tiekiančios aklųjų ir silpnaregių filialams naudingų materialinių išteklių. Teikiant asmens higienos ir priežiūros bei transporto paslaugas aklųjų ir silpnaregių filialams, labiausiai prisideda vietos valdžios institucijos (savivaldybės ir seniūnijos). Teikiant teisinės informacijos, informavimo, konsultavimo bei tarpininkavimo paslaugas, dominuoja valdžios institucijos, turinčios daugiausiai kompetencijos socialinių paslaugų teikimo ir socialinės paramos srityse. Tad valdžios institucijų pagalba yra teikiamas prioritetas, pasitikėjimas dėl jų teikiamų paslaugų daug didesnis, nei dėl verslo sektoriaus.

Varėnos rajono savivaldybė skiria pinigėlių, patalpas turime Varėnos moksleivių kūrybos centre. Čia, kaip ir sakiau, rengiam užsiėmimus neįgaliems. Autobusų parkas kartais suorganizuoja transportą (...) (Varėnos rajono filialo atstovė Monika).

Apibendrinant galima teigti, kad analizuojamame partnerystės tinkle Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungai kitos nevyriausybines organizacijos ir verslo įmonės, paramos fondai arba dienos centrai naudingesni teikiant kultūrinės, pramogines paslaugas ar konkrečių materialinę pagalbą. Šie partneriai gana aktyviai dalyvauja kasdienėje analizuojamos organizacijos veikloje. Tuo tarpu finansinę paramą ir teisinės paslaugas teikia valdžios institucijos, kurių kompetencija susijusi su įstatymškai reglamentuotos paramos teikimu.

2.2. Partnerystės ryšių užmezgimo ir palaikymo strategijos bei pagrindinės problemos

Antrasis svarbus tyrimo analizės aspektas, susijęs su bendradarbiavimo kontaktų palaikymo ir užmezgimo strategijomis bei bendradarbiavimo plėtros ir skatinimo priemonėmis. Šioje analizės dalyje siekiama išsiaiškinti, kokiais būdais Lietuvos aklųjų ir silpnaregių filialų atstovai dažniausiai užmezga ir palaiko ryšius su esamais ir būsimais bendradarbiavimo partneriais.

Empirinio tyrimo duomenys atskleidė, jog apklaustieji filialų atstovai bendradarbiavimo ryšius su partneriais dažniausiai užmezga dalyvaudami įvairiuose renginiuose bei ieškodami būsimųjų partnerių telefonu. Jų manymu, šie oficialūs bendradarbiavimo ryšių užmezgimo būdai yra laikomi efektyviais. Tolesnis partnerystės ryšių plėtojimo etapas – bendravimas telefonu. Nors labiausiai ribojantis kontaktų palaikymo būdas, respondentų manymu, yra internetas, tačiau jis naudojamas kaip efektyvus informacijos paieškos metodas. Bendraujant elektroniniais laiškais sugaištama daugiau laiko, taip pat

netiesiogiai bendraujant gali būti sunku išdėstyti realią padėtį, prašyti paramos ar susitarti dėl bendradarbiavimo sąlygų.

Tyrimo metu paaiškėjo, kad bendradarbiavimo ryšius padeda kurti neformalios pažintys ir darbuotojų įgūdžiai bei jų kvalifikacija. Neformalios pažintys ir pažįstamų tinklai laikomos efektyviausia priemone bendradarbiavimo tinklams kurti.

Kalbant apie veiksnius, stabdančius ir ribojančius bendradarbiavimo tinklų kūrimąsi, dauguma respondentų tvirtino, kad nė viena iš minėtų tarpusavio komunikacijos strategijų netrukdo užmegzti ryšius, išskyrus savanorystę.

Jūs nepaminėjot, bet aš išskirčiau savanorius, nes mūsų bendruomenės centre nėra privalomos narystės. Žmonės kada sumanę ateina padėti. Vieni dažniau apsilanko, kiti rečiau, tačiau mes neturime jų kontaktinių duomenų, todėl iš jų nesulaukiame pastovios pagalbos (Vilniaus miesto I-mojo filialo atstovas Paulius).

Analizuojant partnerystės tinklo ryšių tarp partnerių palaikymo problemas ir trukdžius, interviu metu buvo pateikti klausimai apie sunkumus, su kuriais susiduria Lietuvos aklųjų ir silpnaregių organizacijos filialų atstovai. Respondentų buvo teiraujama, kokiais būdais rajonų filialai su kitais partneriais sprendžia bendradarbiavimo metu kilusias komunikacijos arba bendros veiklos koordinavimo problemas, ar esama skirtumų tarp partnerystės tinklo partnerių požiūrių, lūkesčių ir vizijų.

Tyrimo rezultatai parodė, jog Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos filialų atstovai nurodo ne daug sunkumų, bendradarbiaujant su verslo ir valdžios sektoriaus institucijomis, tačiau didžiausia sklandaus bendradarbiavimo kliūtimi laiko pastovių rėmėjų bei įstatymiškai reglamentuotų bendradarbiavimo sutarčių nebuvimą. O tai institucijoms padėtų išsaugoti efektyvią partnerystę. Taip pat vienas iš sunkumų yra per maža valstybinių institucijų finansinė parama ir nepakankamas jų bei verslo įmonių dėmesys nevyriausybinėms organizacijoms. Tai rodo ir tam tikrą pilietinio sektoriaus aktyvumo bei angažuotumo trūkumą, kai atsakomybę už pilietinių organizacijų veiklos plėtrą stengiamasi perkelti valdžios institucijoms.

Dalis respondentų mano, jog filialų bendradarbiavimas nėra efektyvus, o pagrindine efektyvaus bendradarbiavimo kliūtimi laiko valdžios ir verslo sektoriaus nepasitikėjimą nevyriausybinėmis organizacijomis.

Nepakankamai, nes rėmėjų labai trūksta. Šiuo metu mes tik galime ieškoti naujų paramos teikėjų (Vilniaus miesto I-mojo filialo atstovas Paulius).

Kitai sakant, gal savivaldybė pati ir nelabai rūpinasi, ko akliesiems reikia, bet kai į juos kreipiesi, tai tuomet jie susidaro vaizdą, kaip galėtų padėti (Tauragės rajono filialo atstovė Roberta).

Remdamiesi empirinio tyrimo rezultatais matome, kad analizuotos organizacijos atstovai retai kada patiria sunkumų, bendradarbiaudami su kitais partneriais, o bendradarbiavimo efektyvumas priklauso nuo valdžios ir verslo sektoriaus pasitikėjimo nevyriausybinėmis organizacijomis lygio. Svarbiausios partnerystės tinklo veikėjų tarpusavio sąveikos strategijos yra grįstos bendradarbiavimu bei abipusiais naudingų išteklių mainais, kurių siekiama organizuojant bendrus pasitarimus, susitikimus ir svarstymus. Formalūs ir neformalūs sąveikos būdai didina partnerių tarpusavio pasitikėjimą, dažniau bendraujama, geriau suvokiamos bendrosios problemos.

Apibendrinimas

Apibendrinant galima teigti, kad tarpinstitucinių partnerystės tarp vietos ir nacionalinės valdžios, verslo įmonių bei pilietinio sektoriaus problematiką papildo socialinių tinklų ir išteklių priklausomybės teorijos, leidžiančios analizuoti abipusę partnerystės tinklų narių priklausomybę bei įvairių socialinių, ekonominių bei politinių išteklių mainus.

Remiantis atlikto empirinio tyrimo rezultatais galima patvirtinti, kad Lietuvos aklųjų ir silpnaregių sąjungos filialai pakankamai glaudžiai bendradarbiauja su savivaldos institucijomis bei verslo įmonėmis, tačiau partnerystės ryšiai nėra ilgalaikiai ir pastovūs. Akivaizdu, kad ribotos žinios apie vietinius ir tarptautinius partnerius bei žmogiškųjų išteklių nevyriausybinėms organizacijoms trūkumas riboja efektyvesnio bendradarbiavimo plėtrą. Verslo įmonių ir valdžios institucijų požiūris į nevyriausybines organizacijas nėra nuoseklus, o tarpinstitucinių partnerystės palaikomi ryšiai nesistemiški. Efektyviausias būdas, kuriuo užmezgami bendradarbiavimo ryšiai su būsimais partneriais, yra neformalios pažintys, t. y. draugų, kolegų pagalba, taip pat efektyviu bendradarbiavimo ryšių palaikymo būdu yra laikomos pažintys neoficialių susitikimų metu. Didžiausia bendradarbiavimo kliūtis siejama su finansinių rėmėjų ir įstatymiškai reglamentuotų bendradarbiavimo sutarčių trūkumu.

Tačiau pagrindiniai diskusiniai klausimai, pabrėžiantys pilietinio sektoriaus aktyvumo ir suinteresuotumo stoka, sprendžiant socialines problemas bei, kita vertus, valdžios bei verslo sektorių institucinės atsakomybės svarbą, lieka atviri. Diskutuojama, kokiais būdais pilietiniam sektoriui pavyksta už-

megzti ir palaikyti ryšius su valdžia bei spręsti problemas, tiesiogiai susijusias su vietos valdymo klausimais, kiek partnerystių formavimuisi turi įtakos pilietinio sektoriaus organizacijų žmogiškųjų bei organizacinių išteklių turėjimas ir gebėjimas juos valdyti, kiek svarbus abipusis partnerių pasitikėjimas, grįstas ne vienpusiškos finansinės paramos ieškojimu, bet abipusiais socialinių, ekonominių arba politinių išteklių mainais.

Literatūros sąrašas

1. Butkevičienė, E.; Vaidelytė, E.; Šnapštienė, R. Role of Civil Society Organizations in Local Governance: Theoretical Approaches and Empirical Challenges in Lithuania. *Viešoji politika ir administravimas*. 2010, 33: 35–44.
2. Dorado, S.; Giles, D. E.; Welch, Jr. Delegation of Coordination and Outcomes in Cross-Sector Partnerships: The Case of Service Learning Partnerships. *Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly*. 2009, 38: 368–391.
3. Dromantienė, L. Socialinės Europos kūrimas. Vilnius, 2008.
4. Dromantienė, L. Nevyriausybinų organizacijų vaidmuo stiprinant socialinę sanglaudą. *Socialinis darbas*. 2003, 2(4).
5. Gilchrist, A. Partnership and Participation: Power in Process. *Public Policy and Administration*. Autumn. 2006, 21(3): 70–85.
6. Gineitienė, D.; Domarkas, V. Visuomeninių organizacijų įtaka viešojo administravimo institucijoms. Kaunas: Technologija, 2000, p. 32–37.
7. Kersbergen, van K.; Waarden, van F. 'Governance' as a bridge between disciplines: cross-disciplinary inspiration regarding shifts in governance and problems of governability, accountability and legitimacy. *European Journal of Political Research*. 2004, 43: 143–171.
8. Matonytė, I.; Bučaitė, J. Local Community Governance: Theoretical Underpinnings and Empirical Insights. *Socialiniai mokslai*. 2007, 2 (56): 54–63.
9. Lowndes, V.; Skelcher, Ch. The Dynamics of Multi-Organizational Partnerships: An Analysis of Changing Modes of Governance. *Public Administration*. Summer. 1998, 76: 313–333.
10. Provan, K. G.; Vaezie, M. A.; Staten L. K. etc. all. The Use of Network Analysis to Strengthen Community Partnerships. *Public Administration Review*. September/October. 2005, 65(5): 603–613.
11. Torfing, J. Governance Network Theory: towards a second generation. *European Political Science*. 2005, 4(3): 305–315.
12. Walker, R. M.; O'Toole, L. J.; Meier, K. J. It's Where You Are That Matters: The Networking Behaviour of English Local Government Officers. *Public Administration*. 2007, 85(3): 739–756.

FORMATION OF INTERORGANIZATIONAL PARTNERSHIPS AND THE ROLE OF THE CIVIL SECTOR IN LOCAL SETTINGS

Dr. Jurga Bučaitė-Vilkė

Mykolas Romeris University

Dovilė Motiejūnaitė

Mykolas Romeris University

Summary

This paper is focused on the analysis of inter-organizational partnership networks between local and national government, business and civil society organizations, emphasizing the collaborative aspects of inter-relations between different sectors. The conceptual approach of inter-organizational networks and resource dependency theory helps to analyze the non-hierarchical forms of interaction between different actors, political and non-political, by establishing coordination and negotiating with each other. The main research problem is framed by the questions: is it possible to develop partnership and negotiation between civil society organizations, governmental bodies and business, is this partnership capable enough to solve the local problems of different social groups; can we recognize the correlation between the modes of collaboration and partnership and the existing profile of civil society organization, including its activities, organizational purposes and available competences?

The main empirical evidence comes from the case study of inter-organizational partnership network between non-governmental organization (such as the Lithuanian Association of the Blind and Visually Handicapped (LASS) and its local branches), local and national governmental institutions and busi-

ness enterprises. Following the empirical results, we can conclude that the interaction between different economic, non-governmental and state actors is fragmented, heterogenic and based mainly on the exchange of various economic, financial and informational resources, rather than on mutual understanding of common goals.

Keywords. Civil society organizations, inter-organizational partnerships, social networks, civic participation.